

تقوا راه کنترل نفس اماره/ تقوا قدرت ضبط نفسانی است

تقوا به معنای ترك گناه نیست بلکه نیروی درونی و قدرت ضبط نفسانی است که در اثر تمرین و ریاضت های مداوم برای نفس حاصل و نفس بدان سبب مطیع فرمان الهی می شود و نفس آن چنان نیرو می یابد که می تواند در برابر خواسته ها و تمایلات غیر مشروع مقاومت کند.

تقوا به معنای ترك گناه نیست بلکه نیروی درونی و قدرت ضبط نفسانی است که در اثر تمرین و ریاضت های مداوم برای نفس حاصل و نفس بدان سبب مطیع فرمان الهی می شود و نفس آن چنان نیرو می یابد که می تواند در برابر خواسته ها و تمایلات غیر مشروع مقاومت کند.

به گزارش خبرگزاری مهر، تقوا از کلمه "وقایه" به معنای اخذ شده است. در روایات تقوا به حفظ نفس از مخالفت اوامر و نواهی حق و به دست آوردن رضایت او و نگاهداری کامل نفس برای واقع نشدن در مشتهات تعریف شده است. بدون تقوا رسیدن به مقامات عالی انسانی امکان ندارد، زیرا موقعی که نفس طالب ارتکاب محرمات است، انسان نیست و تا زمانی که تابع شهوات نفسانی باشد و شیرینی دنیا در کام اوست به کمالات و مقامات عالی نمی رسد و تا حب و علاقه دنیا در دل اوست به مقام زاهدین نمی رسد و تا نفس او به دنبال کامرانی و کامروایی است به مقام محبین و مخلصین نایل نمی شود.

تقوا در مکتب اسلام از موقعیت بسیار ممتازی برخوردار است و به عنوان يك ارزش اصیل اخلاقی و هدف تشریع احکام و نیز بهترین توشه آخرت و بزرگ ترین وسیله سعادت معرفی شده است. خداوند می فرماید؛ برای آخرت خودتان توشه ای تهیه کنید، چون بهترین توشه ها تقواست. و باز می فرماید؛ گرمی ترین شما نزد خدا با تقواترین شماست. به این ترتیب برتمام امتیازات ظاهری و مادی خط بطلان کشیده و اصالت و واقعیت را به مساله تقوا می دهد.

انسان مومن به و سیله تقوا راه خود سازی را می پیماید، زیرا تقوا آن نیروی درونی است که او را در برابر گناه کنترل می کند. به همین دلیل است که علی(ع) می فرماید؛ بدانید ای بندگان خدا، تقوا دژی است مستحکم و غیر قابل نفوذ.

بعضی تقوا را به حالت کسی تشبیه کرده اند که از يك سرزمین پر از خار عبور می کند و سعی دارد دامن خود را کاملاً بر چیند و با احتیاط گام بر دارد مبادا خاری درپایش برود. اگر انسان در زندگی خود این چنین دقیق حرکت کند و مواظب اعمال و رفتار و گفتار خود باشد تا به گناه آلوده نشود مسلماً توفیق می یابد که جلو هوای نفس را بگیرد و هنگامی که به این مرحله رسید زمینه وجودی او برای خودسازی آماده می شود. حضرت علی(ع) می فرماید؛ بدان که گناهان همچون مرکب های سرکش است که گنهکاران بر آنها سوار می شوند و لجامشان گسیخته می شود و آنان را در قعر دوزخ سرنگون می سازد. اما تقوا مرکبی است راهوار و آرام که صاحبانشان برآن سوار شده زمان آنها را به دست می گیرند و تا قلب بهشت به پیش می تازند.

در آیات و روایات بر تقوا تاکید فراوانی شده است از جمله خداوند می فرماید؛ به سوي مغفرت پروردگارتان بشنابید و به سوي بهشتی که عرضش به مقدار آسمانها و زمین است و برای متقین آماده شده است.

شخص مسلمان باید به دفتر اعمال خود نظری انداخته و ببیند چه کرده و چه می کند. آیا در اعمال و رفتار خود رضایت حق را مورد توجه قرار داده یا نه؟ آیا به جهت پروای از باری تعالی از لذات و مادیات دنیوی چشم پوشیده یا جهت دیگری دارد؟ که خداوند می فرماید؛ الا ای اهل ایمان! خدا ترس شوید و هر نفسی در کار دنیای خود نیک بنگرد تا چه عملی برای فردای قیامت خود پیش می فرستد.

امام خمینی (ره) در کتاب چهل حدیث می فرماید؛ اگر توانستیم نفس اماره را مهار کرده و به راه مستقیم گام نهیم آن وقت است که راه سلوک الی الله سهل و آسان شود و طریق انسانیت روشن و وسیع می گردد و قدم او کم قدم حق شود، از نفس اماره و آثار آن گریزان گردد.

در مکتب اسلام متقین از مومنین ممتاز شمرده می شوند. قرآن مجید ملاک کرامت و ارزش انسانها را در تقوا می داند. همچنین در نهج البلاغه و کتب حدیث تقوا به عنوان رئیس اخلاق و بزرگ ترین و سیله سعادت معرفی شده است. حضرت علی(ع) تقوا در راس همه امور اخلاقی قرار دادند. در بعضی احادیث تقوا به عنوان عامل مهمی در تزکیه و تهذیب نفس و داروی شفا بخش بیماری های

نفس معرفی شده است. امیر مومنان(ع) فرمود: تقوا را از دست ندهید چون جامع همه خیرات و خوبی هاست و خیری جز تقوا وجود ندارد و خیراتی که به سبب تقوا حاصل می شود و در غیر آن یافت نمی شود چه خیر دنیا و چه خیر آخرت.

در نتیجه می توان گفت که تقوا یعنی تعبد و تعهد انسان به اطاعت از قوانین شرع و اگر تقوا به معنای خوف و "اتقوا الله" به معنای از خدا بترسید باشد بنده باید از اعمال خود بترسد که چگونه می تواند با این همه نافرمانی در مقابل دادگاه عدل الهی بایستد و جوابگو باشد چنانکه در دعا وارد شده؛ ای کسی که جز به فضلش امید نمی رود و جز از عدلش ترسیده نمی شود.

منابع :

- آیه 197 سوره بقره

- آیه 13 سوره حجرات

- بحار الانوار، ج 70

- نهج البلاغه، خ 157

- آیه 133 سوره آل عمران

- آیه 18 سوره حشر.

- بحار الانوار، ج 77